



**Monumentnummer\*: 525437**

Smallepad 5  
3811 MG Amersfoort  
Postbus 1600  
3800 BP Amersfoort  
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21  
F 033 421 77 99  
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument  
Inschrijving register\*: 1 juli 2002  
Kadaster deel/nr: 82900/190

*Monumentnaam\*\**

New York

*Woonplaats\**

Schiedam

*Gemeente\**

Schiedam

*Provincie\**

Zuid-Holland

*Straat\**

Nieuwe Haven

*Nr\**

109

*Toev.\**

*Postcode\**

3116 AC

*Woonplaats\**

Schiedam

*Situering*

*Locatie*

*Kadastrale gemeente\**

Schiedam

*Sectie\**

M

*Kad. object\**

*Appartement*

*Grondperceel*

6910

*Rijksmonumentomschrijving\*\**

Inleiding

Voormalige BRANDERIJ "New York" gebouwd in 1858 in sobere Eclectische stijl aan de Nieuwe Haven. De branderij is typologisch representatief voor de huisvesting van deze specifieke productiefase binnen de Jeneverbedrijfstak in de laatste grote bloeiperiode (1850-1880) van de (kleinschalige) Schiedamse Jeneverindustrie. Karakteristiek is de asymmetrische gevelindeling die het gevolg is van de opstelling op de begane grond van de (bredere) beslagbakken aan één zijde van de branderij en de ketelapparatuur aan de andere zijde. De situering van de brede deuren links van het midden op de verdieping is origineel. Branderijen hadden veelal uiterst links of rechts op de verdieping alleen een smalle deur. De branderij krijgt ongeveer rond de eeuwwisseling een functie als pakhuis van de Indische Handelscompagnie, waarschijnlijk is toen het tweede venster van links op de kapverdieping gewijzigd in een deur met een hijsbalk erboven. In 1919 wordt het pand aan de achterzijde in vergelijkbare trant uitgebreid door de firma J. Botchorst en J.C. van Dorsger.

NB: De originele gevelindeling op de begane grond is gewijzigd. Ter plaatse van twee hoger in de gevel geplaatste vensters rechts van de inrijpoort bevindt zich nu een garagedeur. De zes segmentboogvormige vensters in de rechter zijgevel ter hoogte van de eerste- en zolderverdieping zijn onherkenbaar gewijzigd. De linker zijgevel is door



een aanbouw over de begane grond en de eerste verdieping dichtgebouwd. De linker zijgevel van het lagere bouwvolume is geheel dicht gebouwd.

#### Omschrijving

De voormalige branderij bestaat uit twee bouwvolumes. Het (oudste) bouwvolume aan de straat is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een hoge begane grond verdieping, een lagere eerste verdieping en een ruime zolderverdieping onder een met pannen gedekt zadeldak dat met de nokrichting haaks op de straat staat. De latere aanbouw aan de achtergevel is vormgegeven conform de branderij en is even breed, maar minder diep en omvat slechts een hoge begane grond verdieping en een kapverdieping, eveneens onder een met pannen gedekt zadeldak. De voorgevel is boven een hardstenen plint opgetrokken in rode/grauwe bakstenen en de achter- en zijgevels in gele IJsselsteen. De gevels zijn voorzien van segmentboogvormige vensters, bekroond met strekse rollagen. De vensters in de voorgevel zijn voorzien van hardstenen waterdorpels, die in de zij- en achtergevels van gemetselde waterdorpels. Rechts van het pand bevindt zich een hoge gemetselde erfafscheiding op een natuurstenen plint met twee segmentboogvormige inrijpoorten met dubbele houten paneeldeuren, bekroond door strekse rollagen. De voorgevel bevat op de begane grond links van het midden een inrijpoort met daarboven een segmentboogvormig bovenlicht. De poort is gevat tussen twee natuurstenen pilasters op een natuurstenen voet. De pilasters ondersteunen een strekse segmentboog rollaag met een natuurstenen sluitsteen met daarin het bouwjaar (1858) gegraveerd. Links van de poort een venster met zesruits openslaande ramen met natuurstenen waterdorpels. Rechts zijn boven de garagedeur nog de segmentboogvormige rollagen van de originele vensters te zien. Naast de garagedeur is laag in de gevel een gietijzeren luik afgedekt door een cementstenen latei. Op de eerste verdieping bevindt zich boven de inrijpoort een dubbele segmentboogvormige deur en ter hoogte van de zolderverdieping is een enkele segmentboogvormige pakhuisdeur met een hijsbalk. Beide pakhuisdeuren worden geflankeerd door links één en rechts twee vensters met negenruits ramen. De vensters zijn voorzien van natuurstenen waterdorpels. In het midden van de gevel, direct onder de nok, bevindt zich een natuurstenen plaat met de naam 'New York'. De puntgevel wordt beëindigd met een overstekend houten hoofdstel. De rechter (westelijke) zijgevel bevat op de begane grond geheel links een hoger geplaatst venster met dubbel openslaande, zesruits ramen. Op de zolderverdieping zijn in beide zijgevels zes vensters met zesruits ramen. In de achtergevel zijn ter hoogte van de zolderverdieping twee vensters.

In de rechter (westelijke) zijgevel van de aanbouw bevindt zich geheel links een inrijpoort met rechts daarvan drie hoger in de gevel geplaatste, dubbel openslaande zesruits ramen. Op de eerste verdieping zijn vier vensters met negenruits ramen. In de achtergevel bevindt zich rechts van het midden een dubbele openslaande deur, rechts van de deur een groot venster; links zijn twee vensters. Ter hoogte van de zolderverdieping is in het midden een breed venster, een voormalige deur, met gekoppelde, houten zesruits ramen. Links van dit venster zijn nog twee smallere vensters met negenruits houten ramen; rechts is een venster dichtgemetseld. Onder de nok is een rondlicht. In de achter- en de zijgevels zijn ter hoogte van de balklagen eenvoudige muurankers met rechte schieters aangebracht. De rechter zijgevel van beide bouwvolumes bevat ter hoogte van de balklagen ook nog de oorspronkelijke vierkante ventilatie-openingen.

De inwendige structuur van de voormalige branderij wordt bepaald door een samengestelde balklaag. Op de begane grond wordt de dubbele onderslagbalk gesteund door gietijzeren kolommen. Op de eerste verdieping wordt de dubbele onderslagbalk gesteund door twee rijen houten standvinken. De kapconstructie bestaat uit een reeks



spanten in de vorm van hangwerken.

#### Waardering

Voormalige branderij gebouwd in sobere Eclectische stijl in 1858, als karakteristiek bouwtype voor de laatste grote bloeiperiode (1850-1880) van de (kleinschalige) Schiedamse brandersbedrijvigheid van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde, alsmede vanwege de beeldbepalende waarde en ensemblewaarde in relatie met de overige branderijen aan de Nieuwe Haven.

#### *Hoofdcategorie*

Boerderijen, molens en bedrijven

#### *Subcategorie*

Industrie

#### *Functie*

Branderij